

ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE OUVRANT LA PROCEDURE DE CLASSEMENT COMME MONUMENT DE LA TOTALITE DE L'ANCIENNE HABITATION AVEC ATELIER DU PEINTRE GEO BERNIER, SISE RUE DE LA REFORME, 4 A IXELLES.

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Vu l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier, notamment les articles 18 et 23;

Sur proposition du Ministre de la Région de Bruxelles-Capitale ayant les Monuments et les Sites dans ses attributions;

Après en avoir délibéré,

A R R E T E :

Article 1. - Conformément aux dispositions de l'article 18 §1er de l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier, est ouverte la procédure de classement comme monument, en raison de sa valeur historique et artistique, précisée dans la notice annexée au présent arrêté, de la totalité de l'ancienne habitation avec atelier du peintre Géo Bernier, sise rue de la Réforme, 4 à Ixelles, connue au cadastre d'Ixelles, 7ème division, section B, 6ème feuille, parcelle n° 306 K 35.

BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING HOUDENDE OPENING VAN DE PROCEDURE TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN HET GEHEEL VAN DE VOORMALIGE WONING MET ATELIER VAN DE SCHILDER GEO BERNIER, GELEGEN HERVORMINGSSTRAAT, 4 TE ELSENE.

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Gelet op de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed, inzonderheid de artikels 18 en 23;

Op voorstel van de Minister van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest belast met Monumenten en Landschappen;

Na beraadslaging,

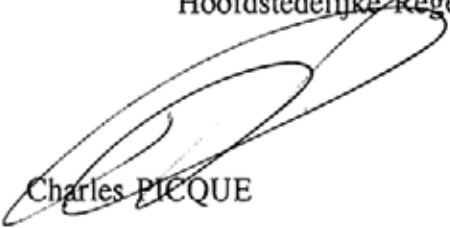
B E S L U I T :

Artikel 1. - Overeenkomstig de bepalingen van artikel 18 §1 van de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed wordt de procedure tot bescherming als monument geopend, omwille van haar historische en artistieke waarde, zoals nader bepaald in de nota bijgevoegd aan dit besluit, van het geheel van de voormalige woning met atelier van de schilder Géo Bernier, gelegen Hervormingsstraat, 4 te Elsene, bekend ten kadaster te Elsene, 7de afdeling, sectie B, 6de blad, perceel nr 306 K 35.

Article 2. - La zone de protection relative au monument décrit ci-dessus comprend l'ensemble des parcelles et des voiries ainsi que les parties de parcelles et de voiries reprises dans le périmètre délimité sur le plan joint au présent arrêté.

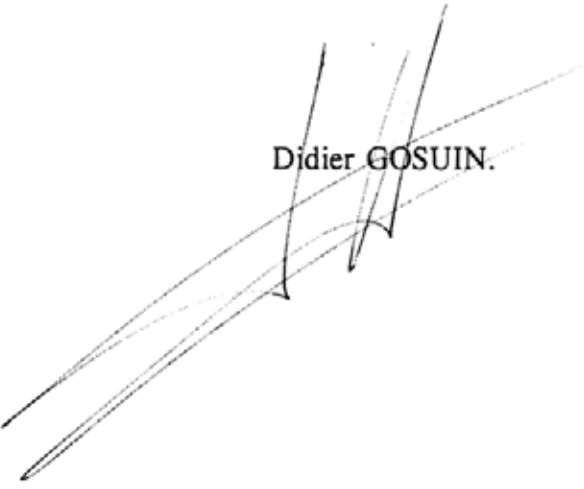
Bruxelles, le 13/4/95.

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Charles PICQUE

Le Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé du Logement, de l'Environnement, de la Conservation de la Nature, de la Politique de l'Eau et des Monuments et Sites.

Didier GOSUIN.

Artikel 2. - De vrijwaringszone met betrekking tot het hierboven vermelde monument betreft het geheel van de percelen en de wegen, evenals gedeelten van de percelen en de wegen opgenomen in de omtrek, afgebakend op het plan in bijlage van dit besluit.

Brussel, 13/4/95

De Minister-Voorzitter van Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

De Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Huisvesting, Leefmilieu, Natuurbehoud, Waterbeleid en Monumenten en Landschappen.

REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE OUVRANT LA PROCEDURE DE CLASSEMENT COMME MONUMENT DE LA TOTALITE DE L'ANCIENNE HABITATION AVEC ATELIER DU PEINTRE GEO BERNIER, SISE RUE DE LA REFORME, 4 A IXELLES.

DESCRIPTION SOMMAIRE ET JUSTIFICATION DE L'INTERET SELON L'ARTICLE 2 1° DE L'ORDONNANCE DU 4 MARS 1993

Vu pour être annexé à l'arrêté du
13-4-93

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Le Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé du Logement, de l'Environnement, de la Conservation de la Nature, de la Politique de l'Eau et des Monuments et Sites.

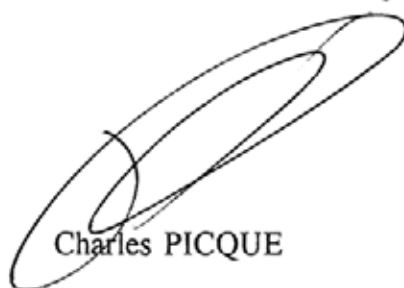
BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING HOUDENDE OPENING VAN DE PROCEDURE TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN HET GEHEEL VAN DE VOORMALIGE WONING MET ATELIER VAN DE SCHILDER GEO BERNIER, GELEGEN HERVORMINGSSTRAAT, 4 TE ELSENE.

BEKNOPTE BESCHRIJVING EN MOTIVERING VAN HET BELANG VOLGENS ARTIKEL 2 1° VAN DE ORDONNANTIE VAN 4 MAART 1993.

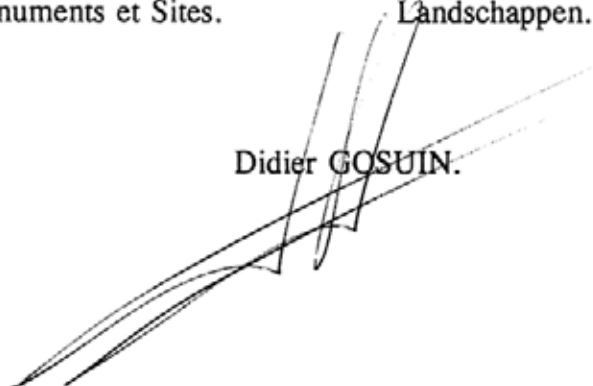
Gezien om bij het besluit van 13-4-93 gevoegd te worden.

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Charles PICQUE

De Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Huisvesting, Leefmilieu, Natuurbehoud, Waterbeleid en Monumenten en Landschappen.

Didier GOSUIN.

PROPOSITION DE CLASSEMENT

Monument

Commune:	Ixelles
Dénomination:	Ancien atelier du peintre Géo Bernier
Adresse:	Rue de la Réforme, 4
Références cadastrales:	Ixelles, 7ème division, section B, 6ème feuille, parcelle n° 306 K 35.

Description sommaire:

Façade à rue

Le bâtiment abritant l'ancien atelier et l'habitation du peintre Géo BERNIER date de 1904. Il compte trois travées et trois niveaux, dont le dernier est en retrait sur les deux premières travées.

La façade présente un soubassement de pierre blanche à bossage rustique pourvu de jours de cave. A partir du rez-de-chaussée surélevé, le parement de la façade est en briques beiges interrompues par des bandeaux de briques orange. On retrouve ces briques orange dans les encadrements harpés de certaines baies.

Les baies -toutes de dimensions et de formes différentes (baies barlongues, triplet, portes-fenêtres, ...)- sont surmontées d'un linteau métallique et reposent sur des appuis saillants en pierre.

La grande porte d'entrée vitrée est située dans la travée gauche.

Cette travée abrite la cage d'escalier qui, en façade, est éclairée au premier étage par une rangée de quatre baies jumelées ornées de vitraux, surmontée d'une rangée de six baies jumelées.

La travée centrale est occupée, au premier étage, par une logette en bois de section rectangulaire.

La travée de droite est encadrée par des pilastres couronnés par des terminaisons en briques et pierre.

Plusieurs baies ainsi que la porte d'entrée sont précédées de ferronneries ornées de motifs végétaux stylisés (grilles des baies du soubassement, balcons). Certaines baies sont également pourvues de lambrequins en bois. La partie supérieure de toutes les baies est composée de petites divisions avec alternance de carreaux de verre cathédrale jaune et blanc.

Les boiseries et ferronneries de la façade sont peintes en vert foncé.

Intérieur

L'intérieur a conservé sa décoration d'origine.

Le plafond du vestibule d'entrée, dont les parois sont couvertes de plaques de marbre, est composé de carreaux de céramique jaune enchâssés dans une structure métallique. Ces carreaux sont ornés de motifs floraux.

A droite du vestibule un petit escalier en bois monte en biais vers le rez-de-chaussée surélevé.

A partir de ce dernier, la cage d'escalier qui se développe sur toute la largeur de la première travée, est éclairée par une verrière zénithale ornée de grands motifs floraux et géométriques.

La cage d'escalier a conservé ses boiseries originelles (lambris compartimentés, rampe, portes, ...). Celles-ci sont décorées de motifs géométriques (motifs circulaires inscrits dans des carrés, boules, ...) et de canaux incisés.

Le bâtiment renferme deux ateliers -un très grand au rez-de-chaussée et un plus petit au premier étage-, tous deux orientés vers le Nord. Le grand atelier du rez-de-chaussée auquel on accède de plain pied depuis l'entrée, se développe sur une grande profondeur. Il est éclairé par une grande verrière latérale se prolongeant dans l'appentis. Cet espace, dont le sol est couvert d'un parquet en épis donne, à gauche, sur une annexe construite quelques temps après l'atelier lui-même. Un des murs latéraux est occupé par une très belle cheminée de pierre encadrée par des caryatides engainées. Du côté de l'entrée de l'atelier, un petit escalier sous lequel est aménagée une réserve, mène aux pièces du rez-de-chaussée surélevé. Sur sa balustrade en bois sont fixés de très beaux motifs végétaux en fer.

Une autre pièce du rez-de-chaussée a conservé sa cheminée au décor très caractéristique (ornementation de ferronneries dorées; ébrasement et contre-coeur couverts de carreaux de céramique verte). Au premier étage, l'atelier moins profond que le précédent est également éclairé par une grande verrière prolongée dans l'appentis de ce niveau.

Un petit escalier situé dans la travée de droite et éclairé par une verrière zénithale, mène à l'étage supérieur en retrait.

Pour le reste, l'intérieur a conservé d'autres éléments du décor, comme des cheminées de marbre ou de céramique, les poignées de portes ainsi que les suspensions lumineuses de la cage d'escalier, ...

Jardin

A l'arrière du bâtiment, se trouve un petit jardin auquel on accède au rez-de-chaussée, par l'annexe et de la cave, par un escalier avec rampe métallique à motifs de vagues. La façade arrière du bâtiment principal et celle de l'annexe sont couvertes d'un enduit imitant un appareil de pierre blanche.

Intérêt présenté par le bien selon les critères définis à l'article 2, § 1 de l'Ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier.

Intérêt historique et artistique :

Après avoir occupé des ateliers à St-Josse, à Saint-Gilles et à Uccle, c'est en 1904 que le peintre Géo BERNIER se fit construire l'atelier de la rue de la Réforme qu'il occupa jusqu'à sa mort en 1918.

Cet artiste, connu comme un des importants peintres belges animaliers du tournant du siècle, fut l'un des membres fondateurs du mouvement "Le SILLON".

L'atelier de la rue de la Réforme était connu de tous les critiques et amateurs d'art de l'époque car Géo BERNIER -un des rares artistes à le faire à l'époque-, organisait chez lui de grandes expositions de ses oeuvres.¹ Tous les murs des ateliers et des couloirs sont du reste encore occupés aujourd'hui par les anciennes cimaises.

Quant au bâtiment lui-même, il a été réalisé par l'atelier du célèbre architecte et décorateur Alban CHAMBON, sous la direction de ce dernier. Les lettres d'époque nous apprennent que la réalisation de l'atelier de la rue de la Réforme avait été confiée à son fils Fernand.² Il n'est pas exclu que l'architecte Paul HAMESSE, effectuant alors un stage dans l'atelier

¹ Jules POTVIN, Géo BERNIER. Le dernier du animaliers, Bruxelles, SA M. Weissenbruch, 1926, p. 55.

² Les plans de l'annexe qui a été réalisée quelque temps après la construction de l'atelier son également dus à Fernand CHAMBON.

d'Alban CHAMBON, ait contribué à cette oeuvre dont le style est très proche de certaines constructions réalisées par lui à cette époque.

De nombreux ateliers ayant disparu à Bruxelles et notamment à Ixelles, celui du peintre Géo BERNIER est un des quelques témoins subsistants de l'activité artistique très féconde dans une commune où sont venus s'établir une énorme quantité de peintres et de sculpteurs, parmi lesquels plusieurs artistes bien connus de nos régions.

Cet endroit a de plus conservé ses dispositions d'origine ainsi que sa décoration qui montre à quel point Alban CHAMBON était soucieux de réaliser lui-même ou de faire réaliser par son atelier des éléments de grande qualité, étudiés jusque dans leurs moindres détails et ce, même pour les commandes d'oeuvres moins importantes que les grands lieux de spectacle, hôtels de maître, et autres monuments qui ont fait sa renommée.

VOORSTEL TOT BESCHERMING

Monument

Gemeente:	Elsene
Naam:	Voormalig atelier van schilder Géo Bernier
Adres:	Hervormingsstraat, 4
Kadastrale gegevens:	Elsene, 7de afdeling, sectie B, 6de blad, perceel nr. 306 K 35

Beknopte beschrijving:

Straatgevel

Het gebouw waarin zich het voormalige atelier en woning van schilder Géo BERNIER bevindt dateert van 1904. Het telt drie traveeën en drie niveaus, waarvan de laatste terugtrokken is op de eerste twee traveeën.

De gevel heeft een onderbouw van witte steen met rustieke bossages en kelderopeningen. Vanaf het verhoogde gelijkvloers is het gevelparement van beige bakstenen onderbroken door lijsten van oranje baksteen. Deze oranje bakstenen vindt men terug in de verankerde omlijstingen van bepaalde vensters.

De vensters die allemaal een verschillende grootte en vorm hebben (onregelmatig langwerpige vensters, drielichten, vensterdeuren,...) hebben bovenaan een metalen balk en rusten op uitstekende vensterbanken van steen.

De grote beglaasde ingangsdeur bevindt zich in de linkertravee.

In deze travee vindt men het trappenhuis dat aan de gevelzijde op de eerste verdieping wordt verlicht door een reeks van vierlichten versierd met glasramen, waarboven zich een rij van zeslichten bevindt.

De centrale travee wordt op de eerste verdieping bezet door een kleine rechthoekige loge van hout.

De rechtertravee is omkaderd door pilasters die afgewerkt zijn met een kroon van baksteen en natuursteen.

Verscheidene vensters evenals de ingangsdeur worden voorafgegaan door smeedijzerwerk versierd met gestileerde plantenmotieven (hekken voor de keldervensters, balkons). Bepaalde vensters hebben eveneens een houten lambrekijn. Het bovengedeelte van alle vensters is samengesteld en opgebouwd uit kleine verdelingen van gele en witte kathedraal glastegels. Het houtwerk en het ijzerwerk van de gevel zijn donkergroen geschilderd.

Interieur

Binnenin is de oorspronkelijke versiering bewaard gebleven.

Het plafond van de vestibule, waarvan de wanden met platen marmer zijn bezet, is samengesteld uit gele, in een metalen structuur ingewerkte, ceramiektegels. Deze tegels zijn versierd met bloemenmotieven.

Rechts van de vestibule voert een kleine schuinlopende houten trap naar de verhoogde gelijkvloerse verdieping. Vanaf hier wordt het trappenhuis dat zich over de hele breedte van de eerste travee uitstrekt, verlicht door een zenital glasraam versierd met grote bloem- en geometrische motieven.

Het trappenhuis heeft zijn oorspronkelijk houtwerk bewaard (vaklambrizingen, leuning, deuren,...) Deze zijn versierd met geometrische motieven (cirkels ingewerkt in vierkanten, bollen,...) en ingesneden groeven.

Het gebouw bevat twee ateliers - een zeer groot op de gelijkvloerse verdieping en een kleiner op de eerste verdieping - beide op het Noorden gericht. Het grote atelier van de gelijkvloerse verdieping waartoe men toegang krijgt vanaf de ingang, strekt zich over een grote diepte uit. Het wordt verlicht door een groot zijraam dat zich uitstrekt tot aan de loods. Deze oppervlakte waarvan de vloer afgewerkt is met een visgraatparket geeft links uit op een bijgebouw dat enkele tijd na het atelier zelf werd gebouwd. Eén van zijmuren wordt bezet door een zeer mooie stenen schoorsteen omgeven door ingewerkte kariatiden. Aan de kant van de ingang van het atelier leidt een kleine trap, waaronder een berghok werd ingericht, naar de vetrekken van het verhoogde gelijkvloers. Op de houten balustrade zijn mooie plantenmotieven van ijzer bevestigd.

Een ander vertrek van het gelijkvloers heeft zijn schoorsteen met een zeer kenmerkend decor bewaard (versieringen van verguld ijzer, vensterinsprong en haardplaat bedekt met groene ceramiektegels). Op de eerste verdieping, is het atelier minder diep dan het vorige en wordt het verlicht door een groot glasraam dat verderloopt tot het bijgebouw op dat niveau.

Een kleine trap rechts in de rechtertravee, verlicht door een zenitaal glasraam, voert naar de bovenste teruggetrokken verdieping.

Voor het overige heeft het interieur sierelementen bewaard zoals de marmeren of ceramieken schoorstenen, de klinken en de lichten van het trappenhuis.

Tuin

Achter het gebouw bevindt zich een kleine tuin waartoe men via het gelijkvloers toegang heeft door het bijgebouw en de kelder, langs een trap met metalen leuning met golfmotieven. De achtergevel van het gebouw en deze van het bijgebouw zijn bepleisterd en bootsen een verband van witte steen na.

Belang van het monument volgens artikel 2, paragraaf 1, bepaald in de Ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed.

Historische en artistieke waarde:

Na eerst ateliers te Sint-Joost, Sint-Gillis en Ukkel te hebben gebruikt laat Géo BERNIER in 1904 een atelier bouwen in de Hervormingsstraat dat tot aan zijn dood in 1918 zou gebruiken. Deze artiest die erkend wordt als een belangrijk Belgisch dierenschilder van de eeuwwisseling, was een van de stichters van de beweging "LE SILLON".

Het atelier aan de Hervormingsstraat was bekend bij alle critici en kunstliefhebbers van die tijd want Géo BERNIER was één van die zeldzame kunstenaars die toen bij hem grote tentoonstellingen van zijn werken organiseerde¹. Alle muren van de ateliers en van de gangen zijn voor het overige nog steeds bezet door voormalige keellijsten.

Wat het gebouw zelf betreft; het werd ontworpen door het atelier van de beroemde architect en decorateur Alban CHAMBON, onder leiding van deze laatste. De brieven uit die tijd leren ons dat de realisatie van het atelier aan de Hervormingsstraat was toevertrouwd aan zijn zoon Fernand². Het is niet uitgesloten dat architect Paul HAMESSE, die toen stage liep in het atelier van Alain CHAMBON, zou hebben meegewerkt aan dit oeuvre waarvan de stijl nauw aanleunt bij bepaalde constructies die in die tijd werden gemaakt.

Aangezien talrijke ateliers in Brussel, ondermeer te Elsene zijn verdwenen, is dat van schilder Géo BERNIER één van de overblijvende getuigenissen van de zeer rijke artistieke activiteit in

¹ Jules POTVIN, Géo BERNIER, Le dernier du animaliers, Brussel, SA M. Weissenbruch, 1926, p. 55.

² De plannen van het bijgebouw die enige tijd na de bouw van het atelier werden gerealiseerd zijn eveneens van de hand van Fernand CHAMBON.

een gemeente waar een groot aantal kunstenaars zich vestigden; met ondermeer zeer gekende kunstenaars uit onze contreien.

Deze plaats heeft daarenboven zijn oorspronkelijke inrichting evenals zijn versiering bewaard, en deze toont aan hoe belangrijk het voor Alain CHAMBON was om zelf of door zijn atelier elementen van grote kwaliteit te laten vervaardigen, die tot in het kleinste detail waren bestudeerd en dit ook voor minder belangrijke bestellingen dan grote spektakelzalen, herenhuizen, en andere monumenten die zijn faam hebben gemaakt.

REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE OUVRANT LA PROCEDURE DE CLASSEMENT COMME MONUMENT DE LA TOTALITE DE L'ANCIENNE HABITATION AVEC ATELIER DU PEINTRE GEO BERNIER, SISE RUE DE LA REFORME, 4 A IXELLES.

**DELIMITATION DE LA ZONE
DE PROTECTION**

Vu pour être annexé à l'arrêté du
13/4/95

Le Ministre-Président du Gouvernement de
la Région de Bruxelles-Capitale,

Le Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé du Logement, de l'Environnement, de la Conservation de la Nature, de la Politique de l'Eau et des Monuments et Sites.

**BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK
GEWEST**

BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING HOUDENDE OPENING VAN DE PROCEDURE TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN HET GEHEEL VAN DE VOORMALIGE WONING MET ATELIER VAN DE SCHILDER GEO BERNIER, GELEGEN HERVORMINGSSTRAAT, 4 TE ELSENE.

**AFBAKENING VAN DE
VRIJWARINGSZONE**

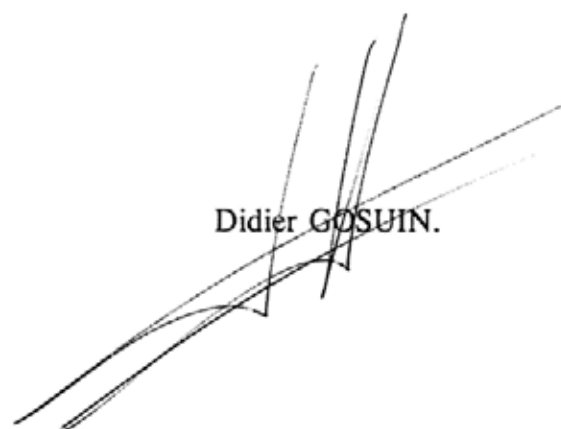
Gezien om bij het besluit van 13/4/95
gevoegd te worden.

De Minister-Voorzitter van de Brusselse
Hoofdstedelijke Regering,

Charles PICQUE

De Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Huisvesting, Leefmilieu, Natuurbehoud, Waterbeleid en Monumenten en Landschappen.

Didier GOSUIN.

de

de

	Objet du classement
	Te beschermen
	Zone de détail
	Onmiddellijke nabijheid
	Zone d'ensemble
	G geheel
	Zone d'environnement
	= zone légale de protection
	Omgeving
	= wettelijke vrijwaringszone

